

Svaz průmyslu
a dopravy ČR

Zástupce těch,
kteří vytvářejí
hodnoty

**ZPRÁVA O VÝVOJI
A STAVU HOSPODÁŘSTVÍ**

ÚVOD

Druhým rokem při příležitosti konání Sněmu Svazu průmyslu a dopravy ČR předkládáme hodnocení stavu ekonomiky a podnikatelského prostředí.

Letošní zpráva vychází z relativně kladného hodnocení vývoje. Zároveň však upozorňuje na nebezpečí přeceňování příznivých ekonomických ukazatelů. Velký podíl na dobrých výsledcích měly především podniky samotné a jejich dobrá výkonnost se promítla do těchto ekonomických ukazatelů. To potvrzuje, že mají vysokou schopnost adaptovat se na nové podmínky související se vstupem ČR do EU. Je otázkou, zda by výsledky nebyly ještě lepší, kdyby vláda účinněji podporovala rozvoj podnikatelských aktivit tak, jak to ve svém vládním prohlášení deklaruje. Musíme konstatovat, že řada problémů se řeší až ve chvíli, kdy se stávají neúnosnými. Tím se jejich řešení stává podstatně obtížnější a nákladnější.

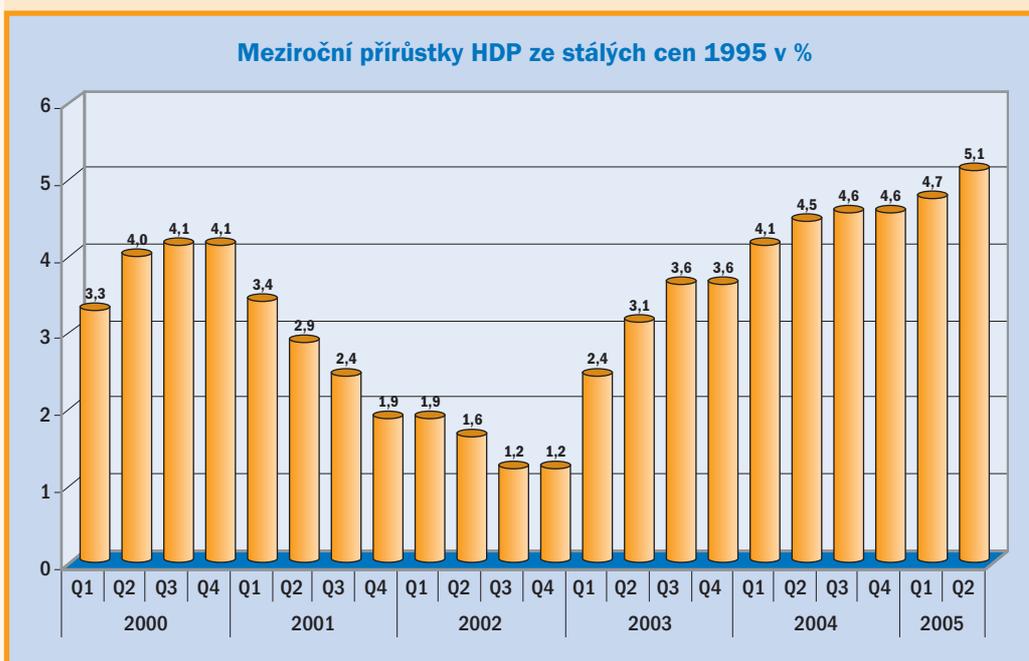
Svaz průmyslu a dopravy ČR je přesvědčen, že základním předpokladem dalšího rozvoje musí být podstatné zlepšení domácího podnikatelského prostředí. To je úkol především pro vládu, protože základním způsobem ovlivňuje jeho tvorbu. Proto také věnujeme v našem hodnocení velkou pozornost plnění vládního programu a vládních slibů. Z tohoto pohledu již tak spokojeni být nemůžeme. Nedostatky přetrvávají ve většině oblastí. Za nejzávažnější považujeme pomalé a nedostatečné řešení problémů na trhu práce, hlavně přístup k tvorbě nového zákoníku práce, který neodpovídá potřebám rozvoje hospodářství 21. století. Nedostatky v sektoru dopravy mohou vážně ohrozit další rozvoj průmyslu. Větší pozornost a více prostředků bude nutno věnovat na výzkum, vývoj a inovace a především na vzdělávání. To jsou oblasti, kterým bude Svaz průmyslu a dopravy ČR věnovat zvýšenou pozornost.

Ing. Jaroslav Míl, MBA
prezident Svazu průmyslu a dopravy ČR

RŮST HDP

Růst HDP dosáhl úrovně 4,9 % v prvním pololetí 2005, z toho 5,1 % ve II. čtvrtletí, což je nejvyšší tempo za posledních devět let. Ekonomický růst byl do značné míry spojen s rozvojem exportně orientovaných kapacit realizovaných formou přímých zahraničních investic, včetně jejich multiplikačních efektů. Rychlejší růst HDP než je průměr v zemích EU 15 je kladem.

Pramen: ČSÚ

RŮST PRŮMYSLU

Průmyslová výroba již čtvrtým rokem nepřetržitě roste, její tempo v roce 2004 dosáhlo 9,9 % oproti předchozímu roku a 11,2 % v červenci t.r. K výraznému zrychlení došlo zejména v první polovině minulého roku v důsledku vstupu ČR do EU a v návaznosti na rychle narůstající konjunkturu na trzích železa a oceli. Růst průmyslové výroby byl do značné míry ovlivněn výkonností podniků pod zahraniční kontrolou s více než polovičním podílem na celkových tržbách a se silnou orientací na zahraniční trhy (tržby z přímého vývozu celkem vzrostly o 17 %).

V prvním pololetí roku 2005 však růst průmyslu meziročně výrazně zpomalil na 4,2 %. Bylo to v důsledku utlumené ekonomické aktivity ve vyspělých zemích EU, odeznívání konjunktury na trhu oceli a železa a nepochybně i zvýšeného tlaku asijské konkurence a výrazného růstu cen paliv a surovin, které dosahují historicky nejvyšší úrovně. V červenci se obnovil rychlý růst průmyslové výroby na 11,2 %.

Ve zpracovatelském průmyslu pokračovaly strukturální změny. Rychlý růst zaznamenal zejména elektrotechnický průmysl, přesné strojírenství, kapacity zabezpečující díly a příslušenství pro automobilový průmysl a hutnictví. Levné dovozy z Jihovýchodní Asie se silně podílely na redukci každědného a částečně i oděvního průmyslu. V těchto odvětvích pokračoval trend snižující jejich podíl na průmyslové výrobě.

Průmyslová produkce červenec 2004 – červenec 2005

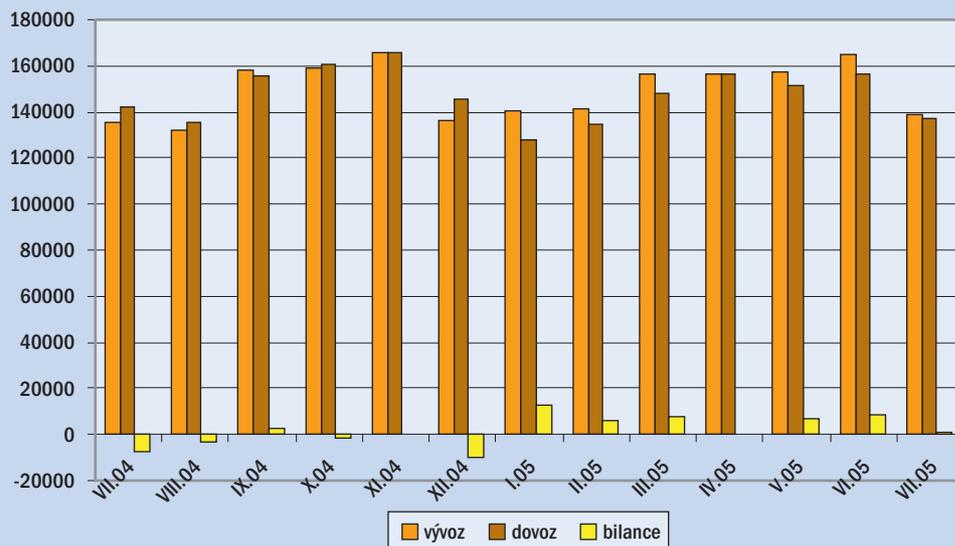

Pramen: ČSÚ

ZAHRANIČNÍ OBCHOD

I přes zhoršující se situaci na trzích EU se český vývoz zvýšil o čtvrtinu. Při pomalejším růstu dovozu se saldo obchodní bilance výrazně zlepšilo. Pozitivní vývoj pokračoval i v roce 2005. Za první pololetí dosáhla obchodní bilance přebytku více než 44 mld. Kč.

Vývoj zahraničního obchodu

Pramen: ČSÚ

Rostl především vývoz strojů a dopravních prostředků do zemí EU, se kterými Česká republika dosahuje největší obchodní přebytek (v polovině letošního roku to bylo ve vztahu k EU-25 více než 260 mld. Kč). Na straně dovozu sice negativně působil cenový vývoj minerálních paliv, ani ten však zatím nedokázal zvrátit pozitivní vývoj obchodní bilance.

Výsledky zahraničního obchodu však nelze přeceňovat. Poslední údaje o jeho vývoji (zpomalení růstu vývozu a dovozu ve II. čtvrtletí) mohou naznačovat změnu dosavadních trendů a – stejně jako při zpomalení růstu průmyslové výroby v prvním pololetí (i přes zlepšení v červenci) – mohou být signálem o odbytových potížích a nestálé konjunktúře na okolních trzích. To ukazuje i dynamika zakázek průmyslových firem, která v posledních měsících v podstatě stagnuje.

INVESTICE

Tvorba hrubého fixního kapitálu se v roce 2004 zvýšila o 7,9 %. Rozšíření kapacit se projevuje v rychlé dynamice ekonomického růstu v letošním roce. Tempo růstu tvorby hrubého fixního kapitálu zpomalilo v prvním pololetí 2005 na 2,6 %.

Dochází k rychlému růstu investic do výstavby bytů prostřednictvím hypoték pro obyvatelstvo. Tyto úvěry v minulém roce vzrostly o třetinu a přiblížily se hranici, která může být dlouhodobě riziková.

INFLACE

Cenová hladina meziročně vzrostla v roce 2004 o 2,8 %. Proti růstu cen v prvním pololetí t.r. působilo silné konkurenční prostředí na domácím trhu a také silný kurz koruny k americkému dolaru, který tlumil dopad vysokých cen energetických surovin a kovů na světových trzích do domácí cenové hladiny. Růst cen byl ve značné míře ovlivněn administrativními cenovými opatřeními (v důsledku zavedení harmonizačních úprav v oblasti nepřímých daní) a nízkou základnou předchozího roku.

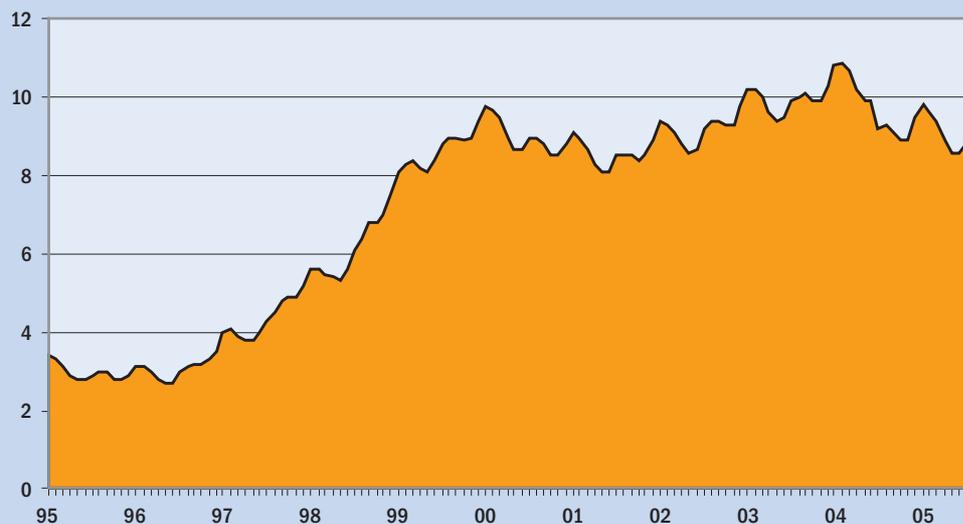
V prvním pololetí letošního roku je zřetelný postupný pokles cen průmyslových výrobků, který je způsoben především výrazným poklesem cen železa a oceli. Naproti tomu trvá růst cen elektrické energie, zemního plynu a vody.

Vývoj inflace v dalším období bude nákladově ovlivněn dlouhodobě rostoucí cenou ropy a návazně i zemního plynu (již potvrzený vzestup cen o 15 % ve čtvrtém čtvrtletí 2005).

NEZAMĚŠTNANOST

Míra registrované nezaměstnanosti činila k 31. 8. 2005 8,9 % a oproti předchozímu období se mírně snížila. Přesto představuje vážný ekonomický problém. Přetrvává značný nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce. Firmám stále chybí nabídka pracovních sil v požadované profesní a kvalifikační struktuře. Bez výrazných výsledků zůstává snaha o řešení vysoké nezaměstnanosti v problematických regionech (nejvyšší míra nezaměstnanosti je v okresech Most, Karviná, Chomutov, Teplice, Ostrava a Bruntál).

Míra nezaměstnanosti v letech 1995–2005

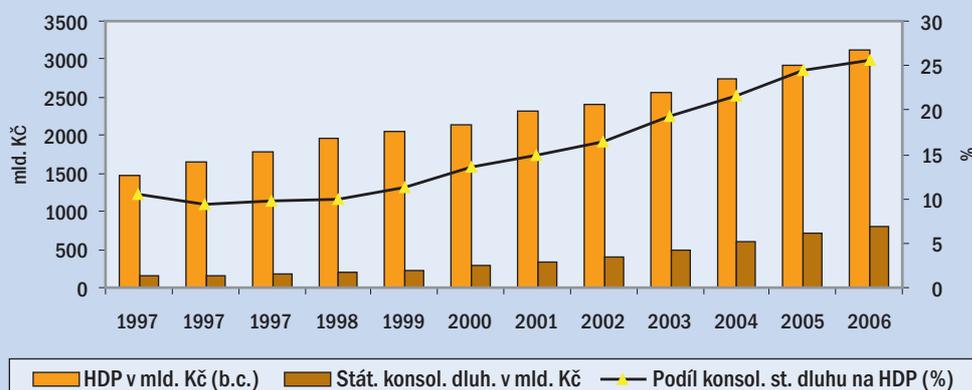

Pramen: ČSÚ

VEŘEJNÉ FINANCE

Relativně rychlý růst HDP se v politice státu výrazně neprojevuje. Vysoké tempo růstu veřejného dluhu předchozích let pokračuje a to i v predikci MF ČR na r. 2006. Varovný je růst podílu konsolidovaného státního dluhu na HDP. Při možném zpomalení tempa růstu HDP by se zvýšilo nebezpečí dalšího prohlubování nejen nominální zadluženosti, ale i jejího podílu na HDP. Z hlediska růstu hospodářství lze vývoj hodnotit negativně i s ohledem na to, že výdaje nejsou přednostně alokovány do infrastruktury a oblastí vytvářejících podmínky pro další ekonomický růst. Stále chybí ochota provést reformy, které jsou nezbytné pro zlepšení situace ve veřejných financích.

Vývoj HDP a konsolidovaného státního dluhu

Pramen: MFČR

ZÁVĚR

Příznivé výsledky v hospodářství nelze přeceňovat. K přiblížení se průměrné úrovni HDP na jednoho obyvatele EU 15 bude nutné tempo ekonomického růstu udržet, resp. zvýšit.

Utlumení ekonomické aktivity ve vyspělých zemích EU, odeznívání konjunktury na trhu oceli a železa, silný tlak asijské konkurence a zejména vliv rostoucích cen energií, paliv a surovin mohou však v příštím období přinést zpomalení ekonomického růstu v ČR. Vážným problémem zůstává vývoj deficitu veřejných rozpočtů, jehož řešení vyžaduje uskutečnění reform, které jsou nezbytné i pro trvale udržitelný ekonomický růst.

Příznivé výsledky hospodářství nelze přeceňovat. K přiblížení se průměrné úrovni HDP na jednoho obyvatele EU 15 bude nutné tempo ekonomického růstu udržet, respektive zvýšit.

Průmyslová výroba již čtvrtým rokem nepřetržitě roste. V roce 2004 se zvýšila téměř o 10 % oproti předchozímu roku. V prvním pololetí 2005 však růst průmyslu meziročně výrazně zpomalil, ale v červenci t.r. opět stoupl až na 11 %. Rychle roste zejména elektrotechnický průmysl, přesné strojírenství, kapacity zabezpečující díly a příslušenství pro automobilový průmysl a hutnictví. V kožedělném a oděvním průmyslu naopak pokračoval trend poklesu jejich podílu na průmyslové výrobě.

Přes zhoršenou situaci na trzích EU se český export zvýšil o čtvrtinu, což ukazuje na vysokou adaptační schopnost průmyslu. Utlumení ekonomické aktivity ve vyspělých zemích EU, odeznívání konjunktury na trhu oceli a železa, silný tlak asijské konkurence a zejména vliv rostoucích cen energií, paliv a surovin, mohou v příštím období přinést zpomalení růstu.

Vývoj inflace v příštím období bude s největší pravděpodobností nákladově ovlivněn dlouhodobě rostoucí cenou ropy a zemního plynu.

Přestože došlo k mírnému poklesu nezaměstnanosti, přetrvává na trhu práce nesoulad mezi nabídkou a poptávkou a bez výrazných úspěchů zůstává i řešení nezaměstnanosti v ekonomicky slabších regionech.

Problémem je vývoj deficitu veřejných rozpočtů, jehož řešení vyžaduje uskutečnění reform, které jsou nezbytné pro trvale udržitelný růst.

VÝZKUM, VÝVOJ INOVACE

Nedaří se realizovat program, podle kterého by vláda dodržela svůj závazek zvýšit výdaje na VaV z veřejných zdrojů – a to i přes jejich absolutní nárůst – tak, aby jejich podíl v roce 2010 dosáhl hodnoty jednoho procenta HDP. Pozitivní je, že na základě našeho tlaku se zvyšuje podíl účelového financování výzkumu. Tento trend by měl dále pokračovat.

Z hlediska stimulace podnikových investic do VaV kladně hodnotíme změnu zákona o dani z příjmu, umožňující dvojnásobné započítávání nákladů na vlastní VaV. Toto opatření však není provázeno nezbytnou úpravou účetní osnovy, která by umožňovala náklady jednoznačně vykazovat a evidovat z hlediska daňových povinností a statistiky.

Začíná se realizovat program technologických center, který však není koordinován s činností Rady vlády pro VaV. Problémem pro budoucnost zůstává praktické využití výsledků práce center pro ČR.

Přetrvávají přístupy, zejména v akademické obci, k hodnocení výsledků VaV. Je přeceňována úloha citací před vlastní realizací a to i přesto, že byla schválena nová metodika hodnocení.

Nebyla také dosud ustavena námi požadovaná Technologická agentura, která by koordinovala průmyslový výzkum.

Byla schválena Národní inovační politika, kterou podnikatelská sféra vyžadovala po dlouhou dobu. Neobsahuje však konkrétní kroky pro její plnění a nerozšiřuje kompetence Rady vlády pro VaV v oblasti inovací. Není tedy definována odpovědnost za národní inovační politiku jako celek. Chybí zákon o inovacích.

Závěr

Pro posílení významu VaV je zcela nezbytné navýšit finanční podporu výzkumu z veřejných zdrojů a propojit tyto zdroje se soukromým kapitálem. Je také třeba využít všechny možnosti pro čerpání prostředků z evropských fondů. Je nutné důsledně pokračovat v programu měnícím poměr mezi institucionálním a účelovým financováním. Stejně potřebné je dopracovat koncepční dokumenty do realizační podoby a přijmout zákon o inovacích, který by měl být jednou z hlavních priorit vlády.

LEGISLATIVA

Byla uzákoněna úprava zkracující čas pro zápis společností do obchodního rejstříku. Podstatně se zjednodušuje i samotný průběh zápisu, při kterém jsou používány tiskopisy obsahující soupis všech potřebných faktů. Je uplatňován tzv. registrační princip před principem prozkoumávání listin.

V obchodním zákoníku bylo uzákoněno právo majoritního akcionáře žádat, v případě, že dosáhne 90 % akcií, povinný výkup akcií od malých akcionářů. Dříve musel velký akcionář nabídnout možnost odkupu, malý akcionář ji však nemusel přijmout.

Novela zákona o konkursu zohledňuje požadavek, aby důsledky zákona nedopadaly na zdravé podniky.

Na základě našeho opakovaně vznášeného požadavku, že pro kvalitní podnikatelskou legislativu je nutné všechny normy, týkající se podnikatelského prostředí, konzultovat s těmi, jichž se týkají, je připravována reforma regulace (RIA – Regulatory Impact Assessment). RIA představuje analýzu dopadů navrhované regulace, tj. všech předpisů na podnikatelské prostředí, a to před tím, než jsou přijaty. Takový nástroj měl být připraven mnohem dříve, a je zásadní chybou, že není dosud využíván. Doposud nebyla provedena inventarizace stávajících norem, která by umožnila vytvořit přehledný, srozumitelný a jednoznačný právní řád.

Převládá snaha regulovat podnikatelské prostředí jinými normami. Jako poslední příklad lze uvést snahu zakotvit do trestního zákoníku novou skutkovou podstatu, a to nesvolání valné hromady s trestem až dva roky odnětí svobody, kterou nyní projednává na návrh vlády parlament. Stát má snahu kriminalizovat podnikatele přes to, že právní řád zná dost prostředků, jak se podobným excesům bránit. Tyto podnikateli nevyžadované iniciativy státní administrativy vytváří jen další úzká a zneužitelná místa právního řádu, která jsou podhou- bím pro korupci.

Z hlediska přehlednosti a zjednodušení administrativy je nutné propojit databáze státní správy, která by využívala proces sdílených dat jak mezi sebou, tak ve vztahu k podnikatelům.

Nadále přetrvává obtížná vymahatelnost práva projevující se zejména délkou trvání soudního řízení. Problémy, které je nutno řešit až trestním řízením, nevyvolaly zatím dostatečnou odezvu v právní úpravě.

Závěr

Přes dílčí úspěchy v legislativě zůstává základním problémem její nekoncepčnost a neprovázanost. Výsledkem koncepčních změn by mělo být snížení počtu nejen podzákoných norem, ale i zásadních právních předpisů. U podzákoných norem je pro zlepšení právního vědomí i kontroly jejich obsahu nutné zajistit jejich zpřístupnění na internetu. Nadále zůstává kritická situace ve vymahatelnosti práva.

DANĚ

Od vzniku nového daňového systému v roce 1992 nebyla provedena rekonstrukce žádného daňového zákona s výjimkou zákona o DPH v roce 2004. Častá novelizace daňových zákonů přinášející desítky změn, oprav a doplňků vede ve svém důsledku k jejich znepráhlednění, a to zejména u nejdůležitějšího zákona – o daních z příjmů.

Komplikovanost zákonů ztěžuje postavení daňového poplatníka a ovlivňuje kvalitu kontroly správnosti odvodu daní ze strany správce daně. Nevytváří příznivé klima pro malé a střední podniky, které nejsou dostatečně vybaveny pro náročné daňové řízení.

I když v posledních třech letech došlo k významnému snížení daní právnických osob, je toto snížení provázáno rušením některých národohospodářsky významných motivačních prvků. Jako příklad lze uvést zrušení tzv. reinvestic, které byly nahrazeny zrychlením odpisů. Tato náhrada není pro podnikovou sféru a její investice ekvivalentní. K pozitivní úpravě z hlediska stimulace podnikových výdajů na V a V došlo zakotvením možnosti započíst tyto náklady v dvojnásobné výši. Na druhé straně dochází i k vážným excesům. Jako příklad lze uvést zrušení zvýhodněné sazby spotřební daně z minerálních olejů pro vodní dopravu, jak je obvyklé v sousedních státech.

Vládní návrh zvýhodňující nízkopříjmové skupiny snížením daně ze závislé činnosti nepodporuje práce s vyšší přidanou hodnotou, které vytváří střední a vyšší příjmové skupiny, tedy kvalifikovaní pracovníci s vyšším vzděláním. To povede k oslabení zájmu o zvyšování kvalifikace a tak potřebné motivace k práci.

Nevyřešenou otázkou zůstává motivace regionů na rozvoji ekonomických aktivit ponecháním vyšší částky z výběru daní na účely rozvoje regionu. Tím by se zvýšila motivace regionů na rozvoji podnikání.

Trvalým a vážným nedostatkem je nerovné postavení daňového poplatníka vůči správci daně. Dlouhotrvající diskuse o zavedení tzv. editační povinnosti nepřinesla zatím odpovídající výsledky. Správce daně může využít svých práv i způsobem, který zásadně ovlivňuje činnost podnikatelských subjektů. Jde zejména o udělení sankcí bez povinnosti poskytnout závazné rozhodnutí ex ante správcem daně, neurčité lhůty pro vyřizování stížností a odvolání. Častá je i kritika ze strany podniků na dlouhotrvající daňové kontroly.

Závěr

Základním problémem daňového systému v ČR je jeho nepřehlednost a složitost a neexistence daňové koncepce, která by vycházela z celkové hospodářské strategie státu při zohlednění motivačních funkcí daní. Nepřehlednost zákonů umožňuje obcházení povinností v nich uložených. Tím je ohrožen výběr daní ve správné výši, čímž dochází k deformaci pravidel rovné hospodářské soutěže. Uvedené problémy je nutno posuzovat velmi vážně i proto, že v okolních zemích dochází ke změnám daňových systémů, které mohou vytvářet atraktivnější prostředí pro investování. Svaz průmyslu a dopravy připravil vlastní návrh úpravy daní zjednodušující celkový systém při zachování stimulace plnění národohospodářských priorit. Vládá však jde cestou dílčích úprav, které systém nezjednodušují.

TRH PRÁCE

Vzdělávání

Byla zpracována a schválena strategie rozvoje lidských zdrojů, ke které však chybí postup jejího plnění. Bez zpracování realizačního programu se zásadním způsobem snižuje význam tohoto dokumentu.

Neprovádí se reforma školství, která by měnila obsah a metody výuky tak, aby vzdělávání reagovalo na potřeby aktuální a budoucí praxe. Ve struktuře školství přetrvává setrvačnost nabídky vzdělávacích programů (oborů), které vycházejí z možností vzdělávacích institucí, nikoliv z potřeb a poptávky trhu práce. Přetrvává citelný nedostatek technicky vzdělaných lidí na všech stupních kvalifikace. Kvalifikační a profesní struktura zaměstnanců je vážným limitem rozvoje podniků.

Vážným nedostatkem je absence systému celoživotního vzdělávání, který by propojil školskou soustavu s dalším vzděláváním. Problematika dalšího vzdělávání se zúžila pouze na uznávání odborných kvalifikací a certifikací.

Zaměstnanost

Tvorba pracovních příležitostí a udržení stávajících pracovních míst je spojena se schopností podniků obstát v konkurenci. Ta je v mnohých směrech ovlivňována flexibilitou při zaměstnávání. Její mantinely jsou určeny charakterem pracovního zákonodárství. To připravovaný zákoník práce nespĺňuje a tím snižuje výsledky politiky vlády v oblasti zaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti, která je vysoká v některých regionech jakými je např. oblast severozápadních Čech a severní Moravy je zvláště alarmující a to z toho důvodu, že se nedaří ji dlouhodobě snížit. Jediné možné a účinné řešení je podporovat rozvoj podnikatelských aktivit a to připravovaný zákoník práce rozhodně nespĺňuje.

Přestože byl zpracován nový zákon o zaměstnanosti, který rozšiřuje okruh nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, stále převažuje snaha řešit nezaměstnanost až následně. Chybí účinná opatření k motivaci zaměstnanců i zaměstnavatelů pro rozvíjení kvalifikace pracovních sil a vytváření pracovních míst. Podpora územní mobility pracovní síly v podobě příspěvků na dopravu zaměstnanců či hrazení jejich ubytování je potřebná, ale jen dílčí korekce politiky zaměstnanosti. Pozitivně hodnotíme přístup vlády k řešení tzv. ekonomické migrace. Zatím však jde pouze o pilotní ověřování a nejsou vyřešeny nezbytné legislativní a administrativní úpravy. Strukturální problémy na trhu práce vyžadují rychlejší řešení tohoto procesu.

Zákoník práce

Vláda se zavázala k liberalizaci pracovněprávních vztahů. Předložený návrh nového zákoníku práce tomu však neodpovídá. V převážné míře přebírá právní úpravu stávající, kterou dále zakonzervovává. Je zpracován bez vazby na nový občanský zákoník, který je připravován a jehož obsah by měl být pro nový pracovní kodex v mnohém určující. Není v něm promítnuta flexibilita v pracovních vztazích, jakož i rozšíření smluvní volnosti účastníků. Některé navržené úpravy znamenají pro zaměstnavatele neodůvodněný nárůst mzdových nákladů a další finanční i administrativní zátěž. Jde o málo srozumitelnou právní normu vyžadující odborný výklad. Právě zákoník práce by však měl jak zaměstnanci, tak i zaměstnavateli dát jasný výklad jejich povinností a práv.

U tak důležité právní normy, jakou nepochybně zákoník práce je, neproběhlo připomínkové řízení standardním způsobem. K věcnému návrhu zákona bylo podáno 700 zásadních připomínek, které nebyly vypořádány. Vláda rozhodla o urychleném zpracování paragrafovaného znění.

Zákoník práce je v rozporu se současnými evropskými a světovými trendy v pracovním zákonodárství. Jeho přijetí může vést prostřednictvím snížení konkurenční výkonnosti podniků ke ztrátě pracovních příležitostí a k redukci tvorby nových pracovních míst. Ve svém důsledku posílí tendence k růstu nezaměstnanosti a zvýší nároky na sociální podporu nezaměstnaných ze strany státu.

Nemocenské pojištění

Návrh nové úpravy nemocenského pojištění by měl zabránit zneužívání systému a neoprávněnému čerpání nemocenských dávek. Jde o kontroverzní návrh, neboť podmínky, za kterých je navrhováno převedení nemocenského na zaměstnavatele, nejsou vyvážené. Jde zejména o úpravu kontrolních a sankčních opatření zaměstnavatelů vůči zaměstnancům, nastavení ekonomických parametrů – snížení odvodů na pojistné z 3,3 % na 1,4 % a proti tomu poskytování náhrady mzdy po dobu prvních 14 dní (30%, 69%). Navrhované řešení znamená vyšší administrativní náklady spojené se zavedením a provozováním systému. Existuje reálný předpoklad, že pokud nedojde k navýšení nemocenské (náhrady mzdy) při nižší nemocnosti na základě kolektivních smluv, přinese snížení odvodů na pojistné velkým firmám úspory, zatímco pro malé a střední firmy může tato úprava znamenat vážné existenční riziko.

Úrazové pojištění

Navrhovaná úprava neřeší systémově problematiku úrazového pojištění (prevence, odškodňování, rehabilitace). Úprava má řadu nevyřešených věcných problémů. Základním je nedostatečné nastavení motivačních prvků, tzv. „bonus/malus“, které by měly motivovat zaměstnavatele k předcházení pracovním úrazům. Z hlediska institucionálního je návrh zákona také nepřijatelný. Česká správa sociálního zabezpečení nebude schopna po finanční a personální stránce agendu úrazového pojištění zabezpečit. Požadovali jsme vypracování nové úpravy ve vazbě na ostatní sociální systémy a novou úpravu pracovněprávních vztahů. Do doby zpracování nové právní úpravy jsme doporučovali, pro zabezpečení souladu s evropským právem, vypustit exklusivitu dvou komerčních pojišťoven k provádění úrazového pojištění.

Závěr

Účinnost aktivní politiky zaměstnanosti je problematická. Měla by být podpořena vzdělávací politikou, která přinese zvýšení adaptability pracovníků. Z hlediska zaměstnanosti může u malých a středních podniků způsobit vážné problémy i změna nemocenského pojištění. Připravovaná úprava zákoníku práce nepodporuje zvyšování flexibility práce, zakonzervová staré přístupy a znevýhodňuje zaměstnavatele. Tím vytváří riziko ohrožení konkurenceschopnosti firem a následně i snížení zaměstnanosti.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Současná česká environmentální legislativa a její extenzivní uplatňování jednoznačně znevýhodňuje domácí hospodářskou sféru. Po dlouhém úsilí došlo ke zpracování materiálu identifikujícího hlavní problémové oblasti. Přestože identifikace byla zpracována za účasti MŽP, byla tímto ministerstvem odmítnuta. Po obtížných jednáních MŽP zpracovalo vlastní stanovisko a rozhodlo se účastnit práce expertních skupin.

Expertní skupina pro IPPC přispěla ke zkvalitnění novely tohoto zákona, kterou MŽP předložilo do vlády. Nepodařilo se však v plném rozsahu uplatnit oprávněné nároky průmyslu především v procesních otázkách. Pokroku se dosáhlo v předpisech k zákonu o ovzduší, které upravují problematiku pachových látek.

Přestože plénum RHSD podpořilo iniciativu ministra průmyslu a obchodu na urychlení uvedených procesů, doporučení připravená pro jednání vlády byla v posledním okamžiku stažena. Závěry expertních pracovních skupin budou cenným vstupem pro legislativní proces i v novém volebním období. Pro vyvážené řešení environmentální legislativy je zcela nezbytné zvýšit angažovanost MPO v práci expertních skupin. Jeho role je velmi významná proto, aby nedošlo k ohrožení konkurenceschopnosti průmyslu při zachování pozitivních výsledků v oblasti péče o životní prostředí.

Příkladem nesprávného postupu v oblasti životního prostředí byla příprava Národního alokačního plánu pro obchodování s emisními povolenkami. Přestože jsme upozorňovali na nutnost vycházet z verifikovaných firemních dat a podnikatelských plánů, nebyl tento přístup aplikován. Výsledkem jsou vážné problémy při konečném rozdělování emisních povolenek na jednotlivé podniky. Přijatá verze může reálně ohrozit rozvoj některých podniků. Vládní reprezentace nebyla dostatečně jednotná a důsledná ani při prosazování vládní verze Národního alokačního plánu v Bruselu.

Závěr

Současná environmentální legislativa znevýhodňuje domácí hospodářskou sféru. Vláda se zavázala problematická místa v zákonech a předpisech analyzovat. Výsledkem analýzy musí být odpovídající legislativní úpravy. K tomu je třeba zajistit aktivní účast nejen Ministerstva životního prostředí, ale i ostatních resortů, jakými jsou zejména Ministerstvo dopravy a Ministerstvo průmyslu a obchodu.

DOPRAVA

Vláda schválila v červenci 2005 novou dopravní politiku. Jejím základem, vedle harmonizace podmínek na dopravním trhu, je především rozpracování základních priorit na období let 2005 až 2013. Zatím však chybí rozpracování dopravní politiky v sektorových dokumentech, které by obsahovaly řešení dlouhodobě existujících problémů v sektoru dopravy.

Česká republika má pouhých 540 kilometrů dálnic bez komplexního napojení na transevropské sítě, 6 800 kilometrů rychlostních komunikací a silnic I. třídy a v péči krajů 47 660 kilometrů silnic II. a III. třídy. Chybí cca 2 500 kilometrů páteřní dálniční sítě a rychlostních komunikací. Stupeň zanedbanosti stávajícího dálničního a silničního majetku je odhadován na cca 1 200 mld. Kč. Pro řešení katastrofální situace je třeba přijmout zejména tato opatření:

- zvýšení příspěvku ze spotřební daně z paliv do SFDI z nynějších 20 % alespoň na hranici 40-50 %
- vytvoření podmínek pro realizaci PPP v oblasti dopravní infrastruktury
- zajištění prostředků z fondů EU
- preferování financování dopravní infrastruktury z prostředků státního rozpočtu
- využívání půjček z EIB, které jsou nejlevnější a nejrychleji použitelné.

Při hledání zdrojů pro financování dopravní infrastruktury je třeba správně zhodnotit význam mýtného. Podle odhadů se může mýtné podílet na celkové potřebné částce pouze v nepatrném podílu (5-10 %).

V rámci strategie podpory dopravní obsluhy území je třeba urychleně zpracovat nový zákon o veřejné dopravě, v jehož rámci je nutné:

- v návaznosti na principy EU stanovit jasná pravidla pro licenční politiku
- přesně vymezit finanční instrumenty a podmínky pro zadavatele a provozovatele veřejné dopravy
- definovat jasné standardy pro oblast veřejné dopravy
- stanovit pravidla pro zavádění a rozšiřování systému IDS.

Není určena úloha státu při podpoře kombinované dopravy a výstavbě veřejných logistických služeb. Strategický dokument, který tuto úlohu definuje, je zcela běžný v zemích EU.

Rozvoj jednotlivých odvětví dopravy omezují následující dosud nevyřešené problémy:

v oblasti vodní dopravy

- odpovědnost státu při dořešení finančních náhrad za škody způsobené povodněmi a suchem
- zvýhodněná sazba spotřební daně z minerálních olejů
- výstavba jezů na Labi

v oblasti železniční dopravy

- plnění závazku státu v oblasti osobní železniční dopravy
- revitalizace a restrukturalizace při zapojení strategického partnera

v oblasti silniční dopravy

- rozhodnutí o výši a druzích mýtného
- řešení oddělené fakturace mýtného a přepravného

Závěr

Vývoj a situace v jednotlivých oborech dopravy a především výstavba a rekonstrukce dopravní infrastruktury představují kritické místo rozvoje hospodářství a růstu HDP. Je třeba urychleně najít zdroje financování pro zlepšení dopravní infrastruktury, odpovídajícím způsobem vyřešit legislativu a dopracovat dopravní politiku do podoby realizačních dokumentů. Velmi vážnou otázkou je růst nákladů na výstavbu dopravních sítí.

SHRNUTÍ

České hospodářství se od konce 90. let pohybuje na růstové trajektorii. Na tento vývoj nepochybně působily vnější faktory, především situace na relevantních ekonomických trzích. Dynamický růst je možné zajistit pouze hospodářskou politikou, jejímž jádrem musí být zkvalitnění podmínek pro podnikání.

Státní administrativa řeší známé a dlouhotrvající problémy těžkopádně a bez náležité motivace, trpí neduhem resortismu, k řešení reálných problémů využívá často formální administrativní přístupy. Vytváří se nespočet pracovních skupin a komisí, jejichž struktura je nepřehledná a výsledky práce málo efektivní. Přijímané dokumenty jsou příliš popisné a nemají reálné výstupy, které by umožňovaly kontrolu jejich plnění a určovaly za ně odpovědnost.

Situaci zatím nevyřešilo ani jmenování místopředsedy vlády pro ekonomiku a ani zpracování dokumentu Strategie na podporu ekonomického růstu. Pro zvýšení účinnosti hospodářské politiky vlády považujeme za nutné zúžit počet strategických priorit, zkvalitnit koordinaci činnosti státní administrativy a zejména zvýšit věcnost zpracovávaných dokumentů. K tomu je nezbytné restrukturalizovat státní správu a motivovat ji k řešení rozvoje hospodářství.

Legislativní rámec je vytvářen nekonceptně a bez náležité provázanosti. Česká republika je často kritizována za rozsáhlou korupci. Od konce devadesátých let se podle hodnocení Transparency International postavení České republiky zhoršuje. Korupce je vážným problémem etiky podnikání a vytváří nerovné podmínky v hospodářské soutěži. Na rozsah korupce má vliv nedokonalost právního rámce. Uměle vytvářené administrativní bariery představují podhoubí pro korupci. Úkolem státu musí být jejich odstraňování.

Slabým místem je úroveň inovací a podpora výzkumu a vývoje. Systém daní nebyl rekonstruován tak, aby byl jednodušší a více podporoval podnikatelské aktivity. Přetrvávají problémy na trhu práce, především v oblasti vzdělávání a pracovního zákonodárství. Velmi rychle je třeba uskutečnit změny v ekologické legislativě, aby nebyla překážkou podnikání a neznevýhodňovala domácí podniky. Kritická je situace v sektoru dopravy, a pokud nedojde v blízké době k její nápravě, může tento sektor být vážnou překážkou pro rozvoj hospodářství.

Zpráva vypracována ke dni 10. 9. 2005

STRUČNĚ O SVAZU

Svaz průmyslu a dopravy České republiky (SP ČR) je nestátní dobrovolnou nepolitickou organizací, která zastupuje zaměstnavatele a podnikatele zejména z oblasti průmyslu a dopravy. Je zároveň největším **zaměstnavatelským** svazem v ČR.

Svaz byl založen 5. května 1990 a svou činností navazuje na Ústřední svaz československých průmyslníků, který existoval v letech 1918 - 1938, 1945 - 1950 a 1968 - 1969.

Posláním Svazu je ovlivňovat hospodářskou a sociální politiku vlády ČR, vytvářet optimální podmínky pro dynamický rozvoj podnikání v ČR a hájit společné zájmy jeho členů.

Svaz **sdruzuje** subjekty založené za účelem plnění zaměstnavatelských, podnikatelských či profesních funkcí a prosazuje jejich zájmy v dialogu s vládou, oběma komorami Parlamentu ČR, odbory, politickými stranami, společenskými organizacemi a hnutími a dalšími národními a mezinárodními institucemi.

Členskou základnu tvoří 27 odvětvových svazů a více než 111 členských firem. Svaz **zastupuje** cca 1550 subjektů, které zaměstnávají na 600 tisíc zaměstnanců.

Svaz navazuje spolupráci s partnerskými průmyslovými svazy, obchodními komorami a dalšími hospodářskými institucemi v zahraničí a spolupracuje se zastupitelskými úřady ČR i zahraničními zastupitelskými úřady v České republice.

Svaz je členem:

- IOE** – Mezinárodní organizace zaměstnavatelů v Ženevě / od r. 1992 /
- UNICE** – Unie zaměstnavatelských a podnikatelských svazů Evropy v Bruselu / od r. 1993 /
- BIAC** – Poradní výbor pro obchod a průmysl OECD v Paříži / od r. 1996 /

Svaz je spoluzakladatelem **CEBRE** - České podnikatelské reprezentace při EU v Bruselu / od r. 2002 /

Svaz spolupracuje s **ILO** / Mezinárodní organizace práce /

OECD / Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj /

WTO / Světová obchodní organizace /

Evropskou komisí, poradními výbory a dalšími mezinárodními institucemi a agenturami.

ODVĚTVOVÉ A PROFESNÍ SVAZY SP ČR

Asociace inovačního podnikání České republiky
Asociace leteckých výrobců ČR
Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR
Asociace sklářského a keramického průmyslu ČR
Asociace strojních inženýrů
Asociace uměleckých a produkčních agentur
Asociace výzkumných organizací
Asociace zemědělské a lesnické techniky
Česká asociace pojišťoven
Česká manažerská asociace
Českomoravská elektrotechnická asociace
Český svaz zaměstnavatelů v energetice
Odvětvový svaz Hutnictví železa
Sdružení automobilového průmyslu
Sdružení výrobců a dodavatelů vzduchotechniky
Security Club sdružení zaměstnavatelů
Společenství průmyslových podniků Moravy a Slezska
Svaz českých a moravských výrobních družstev
Svaz dopravy České republiky
Svaz chemického průmyslu ČR
Svaz průmyslu papíru a celulózy
Svaz sléváren ČR
Svaz výrobců a dodavatelů strojírenské techniky, zájmové sdružení
Svaz výrobců textilních strojů
Svaz zpracovatelů plastů ČR
ŠKODA HOLDING a.s.
Unie středního stavu České republiky

Svaz průmyslu a dopravy ČR
Mikulandská 7
113 61 Praha 1
tel.: +420 224 934 088
fax: +420 224 934 597
E-mail: spcr@spcr.cz
<http://www.spcr.cz>